

Lotte Kok

HINE

Roman

LEBOWSKI PUBLISHERS
AMSTERDAM 2022

TRIGGERWARNING

In dit boek komen beschrijvingen van zelfdoding en depressieve gedachten voor. Heb je acuut hulp nodig? Neem direct contact op met 113 Zelfmoordpreventie, via het nummer 0800-0113. Ook als je je zorgen maakt over iemand anders kun je bij 113 terecht. Zie voor meer informatie de website: www.113.nl

Deze uitgave kwam mede tot stand dankzij bemiddeling van Sebes & Bisseling Literary Agency, zie ook: sebesbisseling.nl

De auteur ontving voor dit boek een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

© Lotte Kok, 2022

© Lebowski Publishers, Amsterdam 2022

Omslagontwerp en omslagbeeld: Rosa de Weerd

Omslagbewerking: PINTA Grafische Producties

Auteursfoto: Keke Keukelaar

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 6633 5

ISBN 978 90 488 6634 2 (e-book)

NUR 301

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Sylwin

Kom tot mij en heb medelijden met me,
God of de duivel, dat maakt mij niet uit.

Mariken van Nimwegen, regel 155

I

Er was één plek die veilig leek. De muren waren zo dik, de slotgracht vier lansen breed, de luiken en deuren vergrendeld, elke kier en spleet zorgvuldig dichtgestopt. Hier kwam het kwaad niet binnen. Mijn familie hulde zich in donkere sluiers, zat uren op de knieën, op de stenen vloer van de kapel, te smeken en te prevelen. Ze hadden dikke boeken en beeldjes. Ze fluisterden rijmende teksten, urenlang, tot hun mond droog was en hun tong dik. De dagen waren hetzelfde, feestdagen bestonden niet, de tijd sjokte voorbij als een oud paard.

Ik was acht toen ik hier kwam. Nu waren we zes zomers verder. Volgens mijn tantes ben ik een vrouw geworden. Ik ben wat langer, er is wat vlees aan mijn heupen gaan kleven, maar het enige wat echt is veranderd zijn mijn ooms, voor wie ik eerst niet bestond, maar die me nu als aasgieren in de gaten houden.

Eenmaal in Boveneinde reikte mijn kruin net onder de boezem van mijn tantes. Tussen de rokken was er één paar ogen. Liesen, met haar blonde vlechten en kanten jurk, keek me verwonderd aan. We leken op elkaar: hetzelfde postuur, kleine handen en ronde ogen. Maar Liesen was gewassen en gestreken, ik stond daar met een scheur in mijn jurk en blaadjes in mijn haar. Ze keek toe hoe de tantes me onder de oksels grepen en op een stoel drukten. Met een houten kam begonnen ze te trekken aan de klitten in mijn haren; toen ik au zei, keken ze ontdaan naar mijn ene lange hoek-

tand. Dat kon niet. Niet de tand én mijn wang. Langs mijn kaak liep een lang litteken, als een bleek addertje glipte het van mijn oorschelp naar mijn lippen. Ik was vijf, denk ik, toen een jong hert tegen me op rende en de punt van haar hoefje door mijn gezicht sneed als door een dunne lap stof. Toen mijn haren getemd waren, werd er een haarlok met ganzenvet over het litteken heen geplakt. Aan de tand konden ze weinig doen, voortaan mocht ik enkel met gesloten lippen glimlachen.

Liesen stond al die tijd in de deuropening. Toen de tantes de rafeelige jurk over mijn schouders uittrokken, was ik nog plat, een jongetje haast. Even later stond ik voor Liesen als een spiegelbeeld. Twee witte jurkjes, vier vlechten. Vanaf dat moment waren we samen.

We sliepen in hetzelfde ledikant, lagen tegen elkaar aan als warme kalfjes. Liesen leerde me spreken, zitten, knielen, zedig mijn ogen neerslaan. Overdag volgde ik haar; 's avonds was ze stil, dwong ze mij te praten. We lichtten een kaars, en dan vertelde ik eindeloos, over waar ik vandaan kwam, over mama, het bos en de dieren. Liesen vond alles bizar. Everzwijnen, wolven, het gras op het dak van de plaggenhut, dat met een zware storm allemaal naar beneden gleed en opnieuw zou moeten groeien, de bessen in het woud die je konden doden, dat we geen kaarsen hadden, enkel de gloed van de kachel en de maan, mijn lompen van laarzen, de donkerbruine voetzolen, die keer dat ik aan de rand van een ven in slaap was gevallen en wakker werd met bloedzuigers, en mama, die boven elk verhaal uittorende, in elke herinnering was verweven, een vanzelfsprekendheid als de zon en de wind. Elke avond verzekerde ik Liesen ervan dat mijn moeder me de volgende dag zou komen ophalen. Ik omschreef hoe we haar konden herkennen: de enige vrouw die op een paard reed zonder zadel, met één been aan elke kant, als een man.

Liesen mocht elke zondag met mijn tantes mee naar buiten.

Soms kwam ze joelend naar binnen rennen: er was een vrouw met lang blond haar! Ze droeg een donkerblauwe jurk, zoals ik had verteld! Maar ze reed niet zonder zadel, ze had geen groene ogen en ook geen moedervlek op haar slaap. Ze was het nooit. Als ik Liesen er 's avonds weer van verzekerde dat mijn moeder de volgende dag zou komen, bleef ze knikken, en ik zag dat het uit medelijden was.

In geen van mijn verhalen zat een man. Dat accepteerde Liesen niet – dat we het plaggenhutje zonder man bewoonden, dat mama niet getrouwd was, dat ze me niks, maar dan ook niks leerde over het huwelijk, behalve dat als een man mij ten huwelijk zou vragen, ik van mijn hand een beitel moest maken en die in zijn oogkassen moest priemen.

Voor Liesen zat in *élk* verhaal een man. Het was een gekke tegenstelling, waar ik aan moest wennen: we moesten ons in alles gedragen als de maagden die we waren, mochten geen enkele suggestie wekken van verrukking of lust. Tegelijkertijd bestonden we bij de gratie van onze ontluikende borsten. Onder onze kanten jurken mochten we geen ondergoed dragen, zodat elke ontwikkeling goed zichtbaar was. We waren de enige kinderen in het huis, onze tantes waren oud en gesluierd. Twee meisjes op veertig ooms. 's Avonds was ik moe van al het gekijk. Geen oom mocht een vinger naar ons uitsteken, zelfs een onzedelijke gedachte zou verkeerd zijn, zonder huwelijk was er geen sprake van genot. Maar dit waren slechts de regels, natuurlijk, en de lust sijpelde ertussendoor, navi-geerde in het schemergebied van *nét* onschuldig, *nét* niet verkeerd. De eerste keer dat een oom mij op zijn schoot trok, veerde ik automatisch op bij het voelen van zijn geslacht. Maar we wonden eraan, werden geacht eraan te wennen.

Mijn ooms belichaamden alles waar mijn moeder voor had ge-
waarschuwd. Mijn moeder had alle mannen zorgvuldig uit onze

wereld geweerd. Lang wist ik niet eens wat een man was. Ze deed alles zelf en was een geweldige jager. Toen ik klein was verdween ze met haar speer, boog of bola in het woud en kwam terug met de meest uiteenlopende prooien. Eén keer reed ze op haar paard het woud in, vond een kudde edelherten en achtervolgde ze. Toen ze dichtbij genoeg was, liet ze de teugels los, slingerde de bola boven haar hoofd en liet hem gaan. Het touw wikkelde zich als een lasso om de benen van niet één, maar twee herten tegelijk. Ze was daar zo trots op dat ze een week over niets anders sprak.

Haar boog en pijlen sneed ze zelf, uit dikke berkentakken. Wanneer ze terugkwam van de jacht, met een gescheurde jurk en blaadjes in haar haar, was ze uren bezig met villen. Elk botje en velletje werd bewaard omdat ze die altijd wel ergens voor kon gebruiken. Ze kookte een tong urenlang, tot-ie enigszins mals was en ze er een kaarsje in kon steken voor mijn verjaardag. Ze bewaarde hersenen om er hoofdkaas van te maken, een samengeperste vleeshomp waar ze plakjes van sneed. Die legde ze dan op brood, waar ze zo blij mee was dat ik me voornam nooit iets te zeggen over de smaak. Mama leek het heerlijk te vinden om geen geld te hebben. Onze gordijnen waren kapotte lappen. Als ik een bramenstruik ontdekte, ging de vlag uit. Vroeger had ze geld zat. Mama was geboren met een gouden lepel in de mond, een nichtje van de koning. En toen is er iets gebeurd waardoor ze alle kronen en dure jurken achter zich liet. Ik dacht dat ze was weggelopen, alle banden had verbroken en het nu maar zelf moest uitzoeken, maar dat was niet waar. Ze was nog steeds van adel en nog steeds rijk. Soms reed ze een week lang door de bossen om haar familie op te zoeken. En toen ik geboren was, scheen de familie zelfs bij ons op bezoek te zijn gekomen. Twee vergulde mensen in de zelfgemaakte zoi. Ze hadden een zilveren beertje voor me meegenomen, dat mijn moeder altijd heeft bewaard. Mama heeft nooit verteld wat haar had

doen vertrekken. Misschien was het gewoon de wind geweest, het tjlpen van de vogeltjes, wat haar naar het woud had doen gaan.

Mama kauwde liever op een taaie tong dan dat ze iets deed met haar geld. Er was één grote uitzondering. Tristan was een enorme valk, de duurste die ze kon vinden. Wanneer hij zijn vleugels spreidde, was hij anderhalve meter breed. Ondanks zijn grootte was hij sneller en preciezer dan elke andere jachtvogel. Vanaf haar schouder zou hij in anderhalve seconde naar een vijand kunnen vliegen en zijn snavel in een oogkas planten. ‘Dit,’ zei ze, ‘is de enige man die je in je leven moet willen, Hine.’ Ik had nog nooit een echte man gezien, maar ik kon me voorstellen dat die minder mooi door de lucht kon cirkelen.

De eerste twee jaar van mijn leven bracht ik door op mama’s rug. Ik weet niet meer hoe dat was, natuurlijk, maar nu komt het me haast hemels voor, van de baarmoeder naar de draagzak, altijd in mama’s warmte. Misschien had ik niet eens door dat er wat veranderde toen ik eenmaal te zwaar werd. Ik kloste in ons bos rond alsof niets me kon overkomen. Hats, door de regen, langs de prikkelplanten en de zwijnentanden. Volgens mama was het een kwestie van tijd dat ik zou verdrinken of onder een kar zou komen. Het was anders, denk ik: het bos als verlengstuk van je eigen moeder. Mama was zo gewend aan een paleis vol dingen, dat zij maar met één maat mat. Is het gevaarlijk? Anders nemen we het mee. Ze liet alleen de giftige planten staan, voor de rest was ze niet bang. Een hertenhoef werd een bloempotje, het drupje regenwater op het kozijn werd tactisch in een bloembed geveegd. Ik denk dat ik zo ben verwekt. Dat ze ooit een man zag, niet bang was, maar ’m op zich wel kon gebruiken.

Als je opgroeit in een bos, dan stel je je die vraag niet. Dan zie je een beekje en daar kun je in spelen en er zijn visjes die onder je door zwemmen en aan je knabbelen alsof jij ook een visje bent, maar ietsje groter. Of dan zie je een jonge ree en blijf je net zo lang

wachten tot hij dichterbij komt, en misschien wel ziet dat jij zijn zusje bent, en met je mee naar huis zal lopen. Of dan zie je mama tijdens het spelen. Maar dit is niet mama – het is een grote man met een hoed, en hij staart je aan alsof je niet echt bent. Jij kijkt terug en denkt: wat grappig, mama, maar dan breder, met armen om in te klimmen en schouders om op te spelen. Dan komt hij dichterbij, en vlieg je opeens achteruit de lucht in, heeft mama je opgetild en rent ze met je weg.

‘Dwaas!’ gilt ze, als jullie weer thuis zijn.

‘Was hij niet aardig?’

‘Was hij niet áárdig?’ herhaalt mama, alsof je niet goed snik bent, en ze duwt je van zich af, laat je op de grond liggen en raakt je niet meer aan. Dan moet je huilen. Ze kijkt alleen maar naar je.

Ze ging zelf weer naar binnen en trok de deur dicht. Ik rende het woud in en ging spelen. Toen ik honger kreeg sjokte ik weer terug, trok aan de hendel, maar de deur ging niet open. Ik riep naar mama, bonsde op de deur. Wanneer ik door het raampje keek, zag ik haar rug. Ik bleef haar roepen, maar ze gaf geen krimp. De avond viel, de enge geluiden begonnen, en ik bleef bonzen en krijsen, en elke keer ging ik kijken of ze er nog was. Ik huilde het snot uit mijn neus. Sloeg met twee vuisten op de deur, maar mama keek niet eens om. Uren lag ik in het zand voor de deur, als een matje of een poesje, te beven van de kou.

Hoe eindigde het? Ik kon het me niet herinneren. Liet ze me de hele nacht buiten? Was dat niet iets wat je normaal gesproken met de hond deed? Mama had me eens verteld dat mensen dat deden met ongehoorzame honden: ze vastbinden aan een boom en ze verlaten. Een beetje hetzelfde als wat ze met mij had gedaan.